

מר לית ליה תקנתא דעולא –

One master does not subscribe to the תקנה of עולא

OVERVIEW

The גמרא reconciles the conflicting ברייתות, by stating that the ברייתא which maintains that the ב"ה collects from the בינונית agrees with the תקנה of עולא; however the ברייתא which maintains that the ב"ה collects from the זיבורית does not agree with the תקנה of עולא, and therefore the ב"ה collects only from that which he can rightfully collect מן התורה, namely זיבורית. It seems that the מ"ד that disagrees with עולא would maintain that in all cases, even if the לוח has עידית, the בע"ה collects only from זיבורית (since we do not subscribe to the תקנתא דעולא).¹ תוספות however distinguishes whether the לוח has עידית or not.

עולה תקנה of עולא instructs us that when the גמרא states that one ברייתא does not subscribe to the תקנה, that is only -

דוקא היכא דלית ליה עידית דהוי האי בינונית עידית לדידיה -

Specifically in a case where the לוח **does not have any עידית** (that is when the ברייתא maintains that the מלוה receives the זיבורית and not the בינונית); **for then the בינונית** that the לוח possesses **is considered his עידית** (and a מלוה may certainly not collect from עידית). However if the לוח has עידית, then even according to this מ"ד, the מלוה will collect from בינונית.²

לוח will prove this point that this מ"ד does not subscribe to the תקנתא דעולא, only when the לוח has no עידית:

מדנקט בינונית וזיבורית משמע דאי ליה עידית גבי בעל חוב מבינונית³ -

Since the ברייתא mentions that (only) when the לוח has זיבורית; the ruling is that the מלוה collects from the זיבורית. **This indicates that if the לוח has עידית** in his possession, then **the מלוה will collect from the בינונית**.

תוספות will now explain the difference whether the לוח does not have עידית (where we do not follow תקנתא דעולא and the מלוה collects זיבורית) or whether the לוח has עידית, then the מלוה collects בינונית. Seemingly if this מ"ד does subscribe to תקנתא דעולא (when the לוח has עידית), then the מלוה should always receive בינונית (even when the לוח has no עידית). תוספות explains:

¹ This is the view of בד"ה בדעולא.

² תוספות will shortly explain the reason why there is a difference whether or not the לוח possess עידית.

³ It appears that according to תוספות, even this מ"ד agrees with תקנתא דעולא (when the לוח has עידית); however we do not implement this תקנה when the לוח has no עידית for the reason תוספות will shortly explain.

וקסבר כיון דלית ליה אלא בינונית וזיבורית -

And this מ"ד maintains that since the לוח only has בינונית וזיבורית (so the בינונית is the עידית of the לוח), therefore the מלוה cannot collect from the בינונית -

דשייך כאן טעמא⁴ דאמר בהניזקין (גיטין מט,ב) מפני מה בעל חוב אין דינו בעידית -

For now we apply here the reason that the גמרא states in פרק הניזקין; 'why is it that the בע"ח has no claim on the עידית

כדי שלא יראה שדה נאה ודירה נאה לחבירו ויאמר אקפוץ ואלונו -

In order that the potential מלוה should not see a nice field or a nice house which belongs to his neighbor and the מלוה will think 'I will jump at the opportunity to lend him money -

כדי שאגבה אותה⁵ בחובי:

in order that I should collect the field or the house for my debt'. The same applies here; we are concerned to protect the לוח to see that he retain his most precious assets, which in this case is his בינונית. Therefore we do not allow the מלוה to collect the best fields of the לוח.

SUMMARY

The ברייתא, which states that בע"ח בזיבורית, subscribes to תקנתא דעולא (only when the לוח has עידית). However, when the לוח has only בינונית וזיבורית then the concern of נעילת דלת overrides the concern of ואלונו וכו'.

THINKING IT OVER

1. According to this answer of רבינא (that בדעולא קמיפלגי), what do the ברייתות maintain; בשל עולם הן שמין or בשל הן שמין (according to תוספות)?⁶

2. Why does רש"י disagree with תוספות?

⁴ This is the view of ר"ש who is דקרא דריש טעמא דקרא.

⁵ There is a concern that the לוח should not lose his most precious assets (on account of his debts). Therefore, even though that by denying the מלוה access to the עידית of the לוח there may be a certain לוויין בפני, nevertheless the concern of depriving the לוח of his most precious assets overrides that concern.

⁶ See אמ"ה (הערה 91) וסוכ"ד.